

Simon Turvejaloste Oy
PL 15
95201 SIMO

Arviointiohjelmanne 6.10.2008

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO TAINIVAARANAAN TURVETUOTANTO- ALUEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA, SIMO

JOHDANTO

Simon Turvejaloste Oy on 10.6.2008 toimittanut Lapin ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain, YVA-lain (468/1994 + muutokset) tarkoittaman ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma, YVA-ohjelma), joka koskee Tainivaaranaan turvetuotantoaluetta Simon kunnassa. Tällöin käynnistyi virallisesti tämän hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely.

Tämä lausunto on YVA-lain 9 §:n tarkoittama yhteysviranomaisen lausunto Tainivaaranaan turvetuotantoalueen YVA-ohjelmasta. Lausunnossa esitellään Tainivaaranaan turvetuotantohanke ja arviointiohjelma pääpiirteissään, ohjelmasta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden keskeiset kohdat sekä yhteysviranomaisen näkemykset arviointiohjelmasta ja YVA-menettelystä.

HANKETIEDOT JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

Hanke	Tainivaaranaan turvetuotantoalue
Hankkeesta vastaava	Simon Turvejaloste Oy PL 15 95201 SIMO Yhteyshenkilö: Teuvo Hulanmäki, puh. 0400 510 689 Sähköposti: teuvo.hulanmaki@simonturvejaloste.fi
YVA-konsultti	Jyväskylän yliopisto Ympäristöntutkimuskeskus PL 35 40014 Jyväskylän yliopisto Yhteyshenkilö: Hannu Salo , puh. 014 260 3833 sähköposti: hannu.salo@ymtk.jyu.fi

Yhteysviranomainen Lapin ympäristökeskus
PL 8060
96101 Rovaniemi
Yhteyshenkilö: Reino Kurkela , puh 0400 290 191
sähköposti: reino.kurkela@ymparisto.fi

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistää huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Turvetuotantoalueen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarve määräytyy ympäristövaikutusten arvioinnista annetun YVA-asetuksen (713/2006) 6 §:n hankeluettelon kohdan 2 e) mukaan. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan turvetuotantohankkeisiin, kun yhtenäiseksi katsottava tuotantopinta-ala on yli 150 ha.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullessaan suoritamaan. Yhteysviranomaisen lausunnossa arviointiohjelmasta pyritään mm. ohjaamaan käynnistynyttä YVA-menettelyä sekä tarkastellaan arviointiohjelman asianmukaisuutta ja riittävyyttä.

Hankkeesta vastaava tekee arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella tarvittavat selvitykset ja arvioinnit hankkeen vaikutuksista ja laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus, arviointiselostus). Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa myös arviointiselostuksesta ja sen riittävyydestä. YVA-menettely päättyy, kun yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa arviointiselostuksesta hankkeesta vastaavalle.

Viranomaisilla, asianosaisilla ja asiasta kiinnostuneille on mahdollisuus antaa lausuntonsa ja esittää mielipiteensä sekä YVA-ohjelmasta että YVA-selostuksesta.

Hankkeen toteuttamista varten tarvittaviin lupahakemuksiin liitetään ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto. Yli 10 hehtaarin turvetuotantohanke edellyttää ympäristönsuojelulain (YSL 86/2000) mukaisen ympäristöluvan hakemista. Tainivaaranaavan mahdollinen ympäristölupahakemus käsitellään Pohjois-Suomen ympäristölupavirastossa. Lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

Hanke ja sen sijainti sekä esitetyt toteutusvaihtoehdot

Suunniteltu Tainivaaranaavan turvetuotantoalue sijaitsee Simon kunnassa Taininiemen kylän läheisyydessä noin 35 km Simon keskustasta koilliseen. Turvetuotantoalueen puhdistetut kuivatusvedet johdetaan laskuojalla alapuoliseen Myllyjoaan, joka laskee pohjoispuolelta Simojokeen.

Tainivaaranaapa muodostuu kahdesta lohkokosta, joiden tuotantoala on 180,6 ha sekä kahdesta auma-alueesta joiden yhteisala on 13 ha. Myöskin auma-alueilla oleva turve tuotetaan.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa tarkastellaan kahta vaihtoehtoa:

1. Hanketta ei toteuteta (0-vaihtoehto)

0-vaihtoehto tarkoittaa sitä, että turvetuotantoa ei aloiteta Tainivaaranaavalla lainkaan. Tämä merkitsee, että alueen nykytila säilyisi lähes ennallaan.

2. Hanke toteutetaan koko tuotantokelpoisella alueella (VE1)

VE1:ssä suunniteltu toiminta käsittää kuntoonpano-, tuotanto- ja jälkihoitovaiheen. Tuotantoalueen kunnostusvaihe kestää 2-5 vuotta, jona aikana rakennetaan vesiensuojelurakenteet ja tiestö, suo kuivatetaan ja alue kunnostetaan tuotantoa varten. Tuotantovaihe alkaa sen jälkeen, kun alueen kunnostus turpeen tuotantoon on valmistunut. Tuotantoaika on noin 25-30 vuotta riippuen siitä, kuinka paljon vuosittain pystytään turvetta alueella tuottamaan. Jälkihoitoon siirrytään sen jälkeen, kun tuotanto alueella loppuu. Jälkihoidolla tarkoitetaan turpeen tuotannosta poisjääneen alueen siistimistä, rakenteiden poistamista, sekä mahdollista ojitusta.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelman vireilläolosta on ilmoitettu YVA-lain ja -asetuksen mukaisesti seuraavissa sanomalehdissä: Lounais-Lappi 18.6.2008, Pohjolan Sanomat 19.6.2008. Arviointiohjelma on kuulutettu Simon kunnan sekä Lapin ympäristökeskuksen ilmoitustaululla 24.6.-19.8.2008. Arviointiohjelma on ollut kuulumuksen ajan nähtävillä Simon kunnanvirastossa ja pääkirjastossa sekä Lapin ympäristökeskuksessa. Arviointiohjelman tekstiosa on ollut myös nähtävillä Lapin ympäristökeskuksen internet-sivuilla osoitteessa <http://www.ymparisto.fi/LAP> > Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi > Vireillä olevat YVA-hankkeet.

Arviointiohjelmasta järjestettiin esittelytilaisuus Alaniemen Luontokeskuksessa 25.6.2008.

Lapin ympäristökeskus varasi mahdollisuuden antaa lausuntonsa arviointiohjelmasta seuraavilta: Simon kunnalta, Lapin TE-keskuksen kalatalousyksiköltä, Tiehallinnon Lapin piiriltä, Lapin liitolta, Lapin lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosastolta, Museovirastolta, Metsähallituksen Luontopalvelulta, Simojoen kalastusalueelta, Isosydänmaan paliskunnalta, Lapin luonnonsuojelu-piiriltä, Sankalan kv osakaskunnalta, Alaniemen osakaskunnalta, Paliskuntain yhdistykseltä ja Kemin Lintuharrastajat Xenus ry:ltä.

LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Arviointiohjelmasta on annettu yhteensä yhdeksän lausuntoa ja ei yhtään mielipidettä. Kopiot lausunnoista on liitteenä. Seuraavassa esitetään niistä yhteen-veto.

Simon kunnanhallitus toteaa lausunnossaan, ettei sillä ole huomauttamista Tainivaaranaavan turvetuotantoalueen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Lapin TE-keskuksen kalatalousyksikkö toteaa lausunnossaan, että Tainivaaranaavan kuivatusvesien vaikutukset kohdistuvat suoraan Simojoen alaosien merkittäviin virkistyskalastusalueisiin ja mm. lohien lisääntymisalueisiin, jolle tuleva lisäkuormitus on uhka alueen arvolle. Erityisesti kuivatusvesien sisältämä kiintoaines voi aiheuttaa huomattavaa haittaa arvokalojen lisääntymiselle sekä raputaloudelle. Ympäristövaikutusten arvioinnissa tulisi selvittää, miten Tainivaaranaavan kuivatusvesien vaikutuksia voitaisiin vähentää mahdollisimman tehokkaasti. Erityisesti tulisi selvittää, voidaanko pintavalutus kentän alapuoliseen Myllyjoaan rakentaa laskeutusaltaita tms. vesiensuojelullisia rakenteita Myllyjoan pidätyskyvyn kasvattamiseksi. Tavoitteena tulisi olla suolta tulevan kuormituksen hallinta myös tulvien aikana tms. poikkeustilanteissa.

Metsähallituksen Lapin luontopalvelut pitää erityisen tärkeänä, että ympäristövaikutusten arvioinnissa selvitetään riittävän laajasti Tainivaaranaavan turvetuotantoalueen vaikutukset Simojoen veden laatuun. Veden laadun muutoksilla voi olla suoria ja epäsuoria vaikutuksia joen monimuotoisuuteen, kalastoon/kalastukseen sekä ranta-alueiden käyttöön. Simojoki kuuluu Natura 2000 –verkostoon ja tämän johdosta arvioinnissa tulee luonnollisesti selvittää hankkeen vaikutukset niihin luontoarvoihin (luontotyyppeihin ja lajeihin), joiden perusteella Simojoki on mukana Natura-verkostossa. Lisäksi on erittäin tärkeää selvittää hankkeen vaikutukset lohien poikastuotantoalueisiin, sekä muiden lohikalojen (harjus) ja rapujen esiintymiseen ja elinolosuhteisiin. Tämä edellyttää kattavaa kala- ja rapukantojen nykytilan selvitystä.

Arviointiohjelmassa mainitaan, että vaikutukset rajautuvat Simojossa Sankat tai Kalmakoskeen, mutta arviointi on ulotettava tarvittaessa myös kauemmaksi. Kuten arviointiohjelmassa esitetään, on pidettävä erillään, mitkä ovat turvetuotantoalueen kunnostusvaiheen ja mitkä itse pitkävaikutteisemman alueen tuotantovaiheen vesistövaikutukset.

Tiehallinto toteaa lausunnossaan, että arviointiohjelmassa on hyvin esitetty turpeen kuljetusreitit Rovaniemelle, Kemiin ja Tornioon. Liikenteen lisäys vastaa vuosittain noin 830 rekan ajosuoritetta. Turpeenkuljetusreitillä on asutusta sekä Taininiemessä että Simojokivarressa. Arviointiohjelman mukaan hankkeen yhteydessä on tarkoitus arvioida kuljetusreittien onnettomuusalttiita kohtia hankealueen läheisyydessä.

Samalla seudulla uuden perustettavan turvetuotantoalueen kanssa on laajoja, toiminnassa olevia turvetuotantoalueita. Tiepiirin mittausten mukaan kokonaisliikennemäärä maantiellä 924 Taininiemen kohdalla oli v. 2007 367 ajoneuvoa/vrk ja raskaiden ajoneuvojen määrä 71 ajoneuvoa/vrk. Uuden turvetuotantoalueen aiheuttama liikenteen lisäys olemassa olevaan liikennemäärään ei ole keskimäärin suuri. Turvekuljetukset voivat kuitenkin ajoittain aiheuttaa huomattavan raskaan liikenteen lisäyksen. On hyvä, että hankkeen yhteydessä arvioidaan mahdolliset liikenneturvallisuuspuutteet ja mietitään haittojen lieventämismahdollisuuksia hankealueen läheisyydessä.

Taininiemen turvetuotantoalueelta maantielle 924 johtava yhdystie 19579 on 5,5 m leveä ja päällystetty. Tien liikennemäärä on pieni.

Paliskuntain yhdistys toteaa lausunnossaan, että Tainivaaran turvetuotantoalue sijaitsee Isosydänmaan paliskunnan alueella. Paliskunnan suurin sallittu eloporoluku on 2000 poroa ja paliskunnan maa-ala on 2286 km². Poroelinkei-

noa suojaavat ja sille antavat oikeuksia erinäiset poronhoitolakiin kirjatut säädökset (mm. PHL 3 § ja 53 §).

Poronhoidon kannalta paliskunnan alue muodostaa kokonaisuuden; vasonta-alueen, kesä-, syys- ja talvilaidunalueet. Näiden alueiden välillä tapahtuu porojen luontainen laidunkierto. Tainivaaranaavan turvetuotantoalue on paliskunnan vasonta- ja luonnonlaidunalueita. Huomioonottaen alueen kaikki turvetuotantoalueet on uhkana, että paliskunnan alueelta menetetään 2600 ha:n laidunalueet, mikäli alueiden jatkokäytössä ei sallita vapaata porojen laidunoikeutta. Turvetuotantoalueiden jatkokäyttö on otettava osaksi YVA-ohjelmaa ja turvetuotantolupaa. Alueen jatkokäyttö voi olla esimerkiksi metsittäminen, alueen ennallistaminen tai ruokohelpin viljely. Paliskunnalle siitä ei saa aiheutua ylimääräisiä velvoitteita. Käyttö ei saa olla sellaista erityiskäyttöä, josta voi aiheutua esim. aitaamisvelvollisuus. Toimenpiteet toiminnan päättymisen jälkeen tulee ottaa keskeiseksi osaksi lupaehtoja.

Porot siirtyvät varhain keväällä rauhallisille vasoma-alueille. Suot tarjoavat vaatimille ja vasoille suotuisan ympäristön. Lumet sulavat soilta aikaisemmin ja ensimmäiset vihreät kasvit ovat tärkeä ravinto emille ja vasoille. Porojen tarvitsema vasomarauha häiriintyy turvetuotantoalueen ja sen vaatimien tiestöjen läheisyydessä.

Porojen ja poromiesten turvallisuus tulee huomioida alueella. Tuotantoalueen kanaviin tulee rakentaa riittävä määrä luiskauksia porojen ylitse pääsyn turvaamiseksi sekä ylikulkusiltoja poronhoitajia varten.

Porot tulevat luontaisesti hakeutumaan entisille kesälaidunalueelle. Avoin alue houkuttelee poroja ja todennäköisesti ne kerääntyvät turvetuotantoalueelle rakkää pakoon. Yhteydenpito osapuolten välillä on välttämätöntä.

Paliskunnan työmäärä tulee lisääntymään turvetuotannon käynnistymisen myötä. Muuttuneet olosuhteet suosivat porojen kerääntymistä alueelle. Porojen kokoaminen avoimelta ja ojitetulta alueelta tulee olemaan työlästä. Paliskunnalle voi aiheutua turvetuotannon johdosta lisätyötä rakennelmien siirtämisestä tai tekemisestä.

Turvetuotannosta poronhoidolle aiheutuvat haitat ja riskit tulee selvittää. Mikäli poroelinkeinolle aiheutuu vahinkoja, tulee ne korvata paliskunnalle täysimääräisesti.

Turvetuotannon aiheuttama liikenteen lisäys tulee aiheuttamaan suoria vahinkoja porotaloudelle. Porokolarien määrä alueella kasvaa. Turvetuotantoyhtiölle ja sen palveluksessa oleville tulee asettaa ehdoton vahinkojen estämisvelvollisuus. Mikäli vahinkoja tapahtuu, niistä on tiedotettava aina paliskunnalle.

Paliskuntain yhdistys ehdottaa, että Simon Turvejaloste Oy:n ja Isosydänmaan paliskunta vuosittaisilla yhteydenpidoilla sopivat turpeen noston aikaisista asioista sekä ratkaisevat mahdollisesti osapuolten välille syntyneitä ongelmia

Turvetuotanto on massiivista luonnonvarojen hyväksikäyttöä. Turvetuotantoyhtiö tai kolmas osapuoli, jolle toiminta osittain tai kokonaan mahdollisesti siirretään, tulee vastuuttaa korvaamaan toiminnasta aiheutuvat vahingot. Lupaehdot, kuin myös paliskunnan ja turveyhtiön keskenään tekemät sopimukset tulee rasisheen omaisesti sitoa myös mahdollista kolmatta osapuolta.

Isosydänmaan paliskunta toteaa, että porotaloutta ei ole otettu arviointiohjelmassa huomioon muutoin kuin toteamalla, että alue kuuluu Isosydänmaan paliskunnan alueeseen.

Alue sijaitsee keskellä paliskunnan laidunmaita ja poroja palkii alueella kesäaikana ja ne tulevat käyttämään aluetta räkkäpaikkana turvetuotantoaikana. Näin ollen kanavien ja ojien luiskaamien on tarpeellista, jotta pienetkin vasat pystyvät siellä kulkemaan eivätkä hukkuisi ojiin. Paliskunnan on mahdoton pitää porot alueelta pois eikä paliskunnan resurssit riitä alueen aitaamiseen missään vaiheessa.

Paliskunnan mielestä on ensiarvoisen tärkeää, että ympäristölupaa myönnettäessä sidotaan valtion maita koskeva vapaa laidunnusoikeus alueen maihin myös sitomaan mahdollisia myöhempiä maa-alueen omistajia.

Alueen jälkikäyttö tulisi huomioida lupaa myönnettäessä ja sitoa se lupaehtoihin. Paliskunnan alueella sijaitsevista vanhemmista turvetuotantoalueista ensimmäiset ovat piakkoin poistumassa tuotannosta. Vapo on ilmoittanut, että siinä aikataulussa kuin ne poistuvat käytöstä ne tulevat myyntiin. Paliskunnan suurena huolenaiheena on, mikä käyttö näille alueille tulee. Kun soita 70-luvulla alettiin ottamaan turvetuotantoon, niin silloin luvattiin, että turpeen noston päätyttyä alueet palautuvat luonnontilaan. Nyt kuitenkin v. 2006 metsähallitus myi omistamansa suot paliskuntaa kuulematta ja valtion maita koskeva vapaa laidunnusoikeus poistui kaupan yhteydessä. Jos tuleva käyttö on sellaista, että porot koetaan haitaksi, ei paliskunnalla ole muuta mahdollisuutta kuin lopettaa toimintansa.

Lapin liitto toteaa lausunnossaan, että Tainivaaranaavan alue sijoittuu Länsi-Lapin seutukaavan mukaiselle maankamaran ainestenottoalueelle (EO 2500). Merkinnällä osoitetaan alueita soran, turpeen tai muiden ainesten ottoa varten. Seutukaavassa alueen pohjoisreunaa pitkin kulkee ulkoilureitti. Arviointiohjelmassa seutukaava on ulkoilureittiä lukuun ottamatta otettu huomioon. Arviointiohjelmassa tulisi lisätä tietoa seutukaavan mukaisesta ulkoilureittivarauksesta sekä turvetuotantoalueen mahdollisista vaikutuksista kaavan tarkoittamaan ulkoilukäyttöön.

Museovirasto toteaa, että hankealue sijoittuu ojitetulle suoalueelle, eikä sijaitse jokien vaikutuspiirissä. Simojoen Tainikoskeen on etäisyyttä noin 2 km. Ohjelman ympäristövaikutusten arviointia käsittelevässä kappaleessa 6 luettelaa arvioinnissa tarkasteltavia näkökulmia. Niiden joukosta puuttuu hankkeen arvioidut vaikutukset kulttuuriperintöön, jotka Tainivaaranaavan kaltaisessa hankkeessa voivat ensisijassa olla vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön.

Tainivaaranaavan alueelta ei kuitenkaan tunneta kiinteitä muinaisjäännöksiä, eikä hankealueen sijainnin takia ole todennäköistä, että siellä olisi myöskään ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä. Museovirastolla ei näin ollen ole huomautettavaa hankkeen tai sen YVA-ohjelman johdosta.

Lapin luonnonsuojelupiiri toteaa, että arviointiohjelman johdannossa mainitaan, että "Turve on merkittävimpiä pohjoisen pallonpuoliskon luonnonvaroja". Tällaisen toteamuksen tarkemmat perustelut olisivat toivottavia ja sen tuki olisi suotavaa esittää avoin vertailu pohjoisen luonnonvaroista. Samassa

yhteydessä tulee luonnonsuojelupiirin mielestä käsitellä turpeen erityispiirteitä, kuten sitä, että turpeen tuotanto ja poltto vapauttaa kasvihuonekaasuja ilmakehään ja että turve ei ole uusiutuva luonnonvara.

Uusiutumattomuuden vuoksi turvetta ei voida suoraan kvantitatiivisesti verrata esimerkiksi puuntuotantoon, saaticka pohjoisten luonnonvarojen rikkauteen, vuosittain uusiutuviin luonnonantimiin. Perusteellisempaa keskustelua on syytä käydä myös siitä, millä perusteilla turpeenkäyttö energialähteenä tukee biopolttoaineiden käyttöä.

Johdannossa korostetaan turpeen merkittävyyttä Suomen energianhuollossa. Lapin luonnonsuojelupiiri pitää tällaista mainintaa asenteellisena, sillä mm. turpeenpolton haitallisten ilmastovaikutusten vuoksi ei tätä energiavaihtoehtoa tule aktiivisesti esittää.

Kuten arviointiohjelman johdannossa todetaan, Suomi on muiden EU-maiden mukana sitoutunut kasvihuonepäästöjen vähentämiseen. Energiankäytössä ja suunnittelussa tämän tulee ensisijaisesti tarkoittaa energian säästämistä sekä tehokkaampaa käyttöä sekä toiseksi päästöttömien uusiutuvien energiantuotantomuotojen lisäämistä.

Arviointiohjelmassa tulisi nykyisten lisäksi huomioida toiminnan ja sen vaikutusten tarkkailu, joka koskee tarkkailua niin käytön, päästöjen kuin vaikutustenkin osalta sekä tarkastella haittoja vähentäviä toimenpiteitä.

Hankkeen perusteluina esitetään, että Simon Turvejaloste Oy haluaa lisätä tuotantokapasiteettiaan vastatakseen kysyntään. Lisää tuotantopinta-alaa tarvitaan myös korvaamaan tuotannosta poistuneita alueita. Ensimmäisen tavoitteen tueksi luonnonsuojelupiiri toivoisi arviota ko. alueen yhtenäisistä energiantuotannoista ja kulutuksista sekä selvitystä siitä, onko tuotettavalle energialle todellista kysyntää. Toiseksi luonnonsuojelupiiri pitää lisäenergian tuottamista turvetuotannolla lyhytnäköisenä, sillä turpeen uusiutumattomuuden vuoksi turvetuotannolla ei pystytä takaamaan edes stabiilin energiankulutuksen tarvetta, sillä uusia tuotantoalueita ei ole määrättömästi.

Hankkeen suunnittelutilanteesta ja aikataulusta luonnonsuojelupiiri muistuttaa, että YVA-ohjelmalausunnat voivat johtaa uuden maastokauden tarpeeseen, joten aikataulu on liian aikainen.

Hakemuksessa tulee esittää kuvaus parhaasta käyttökelpoisesta tekniikasta (BAT) sekä ympäristön kannalta parhaasta käytännöstä (BEP) kaikissa tuotantoprosessin vaiheissa. ”Puhdistetut kuivatusvedet johdetaan laskuojalla alapuoliseen Myllyjoaan, joka laskee Simojokeen” (s. 5). Varsinaisessa ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee selvittää se, millä keinoin ja kuinka puhtaaksi kuivatusvesi saadaan käsiteltyä ennen kuin se päästetään laskemaan Simojoen sivujokeen, Myllyjoaan. Simojoen tilan muutoksia tulee tarkastella erityisellä huolella, sillä Simojoki kuuluu, kuten arviointiohjelmassakin todetaan, Natura 2000-verkostoon. Turvetuotanto tai sen liitännäisvaikutukset eivät saa missään vaiheessa heikentää Simojoen luontoarvoja.

Jälkikäyttö kuuluu hankekokonaisuuteen, joten sen vaihtoehtoja tulee kuvata selostuksessa. Ennen varsinaista arviointia on maanomistajan kanssa syytä käydä alustavia keskusteluja alueen ennallistamisesta tai muusta mahdollisesta

jälkikäytöstä sekä esittää vaihtoehtoisia malleja jälkikäytön suunnittelusta ja toteutuksesta.

Yhteyttä muihin hankkeisiin tarkasteltaessa, on syytä mainita myös Suomen ja EU:n Kioto-tavoitteet. Samoin tulee esittää viittaukset EU:n ja Suomen tavoitteisiin luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämistä (2010) ja vesien hyvästä tilasta (2015).

Turvetuotantoa tullaan arviointiohjelman mukaisesti harjoittamaan kahdella loholla, joiden yhteispinta-ala on 180,6 ha sekä kahdella yhteensä 13 ha:n laajuisella auma-alueella (yhteensä 193,6 ha). Hankealueen kokonaispinta-ala määritellään kuitenkin 226 ha (s.6). Miksi hankealueen kokonaispinta-ala on suurempi kuin varsinainen tuotantoalue ja millaisia toimia tuotannon ulkopuolelle jäävällä alueella on tarkoitus suorittaa?

Kyseisen hankkeen ympäristövaikutuksia on syytä tarkastella yhdessä alueen muiden (käynnissä olevien sekä suunniteltujen) hankkeiden kanssa. Ainoastaan yhteisvaikutusten tarkastelulla pystytään varmistamaan esim. Simojoen valuma-alueen todellinen ympäristökuormitus. Kun Simojoen veden laatua on tarkasteltu useista eri mittauspisteistä (s. 22–23), todetaan, että alueella jo toimivat metsätalous ja turvetuotantohankkeet kuormittavat Simojoen alueen vesistöä. Erityisesti sivu-uomissa, kuten nyt kuivatusvesien lasku-uomaksi suunnitellussa Myllyojassa, on havaittu korkeahkoja kiintoainepitoisuuksia. Lähi-alueiden hankkeiden sijoittuminen (lueteltu s. 8) on syytä esittää myös yhteisnäisesti aluetta kuvaavassa kartassa.

Kohteen kaavailu turvetuotantoalueeksi on muutenkin kyseenalaista, sillä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen julkaiseman Turvetuotannon ympäristönsuojeluoppaan mukaan ”Turvetuotannon sijoittumista suunnataan välttämättä alueiden sijoittumista vesistön tai suojelualueen välittömään läheisyyteen”. Nyt esitetyn kohteen rajalla sijaitsee luonnontilainen suoalue, sekä lasku-uoma Myllyoja kuuluu Natura 2000-verkostoon kuuluvan pääjoen sivujokiin.

Vaikutusten arvioinnin erottelun vuoksi tulee esittää myös 2-vaihtoehto esimerkiksi jos alueesta vain puolet käytettäisiin. 0-vaihtoehdossa tulee pohtia suon ennallistamiskelpoisuutta luonnontilaan ja mahdollisia hyötyjä esimerkiksi ekosysteemipalveluille, kuten tulvien torjunnalle, virkistyskäytölle, ilmastomuutoksen hillinnälle ja sopeutumiselle.

Kunnostusvaiheessa tuotantoalueen luonnontila tulee muuttumaan täysin tai osittain. Arviointiohjelman mukaisesti muutos vaikuttaa alueen ihmisiin esimerkiksi asenteiden muodostumisen ja työllisyyden osalta (s. 11). Vaikutusten lähemmässä tarkastelussa tulee ottaa huomioon myös alueen ja lähiseudun asukkaiden mahdollisten marjastus-, sienestys- ja metsästysmaiden häviämisen vaikutukset.

Tuotantovaiheessa käytettävät vesiensuojelumenetelmät sekä niiden vaikutusten tehokkuus ja laajuus on myös syytä esitellä kattavasti arviointivaiheessa.

Jälkihoidon osalta toivotaan esitettäväksi vaihtoehtoisia malleja. Lapin luonnonsuojelupiiri korostaa, että alueen ensisijainen jälkihoitomuoto tulee olla ennallistaminen. Valitettavasti tätä vaihtoehtoa ei edes esitetä arviointiohjelman sivulla 11 esitetyssä skenaariossa. Myöskään maanomistaja ei käy arviointiohjelmassa ilmi.

Sivulla 12 esitetään vaihtoehtoiset tuotantomallit. Tarkemmassa selvityksessä edellytetään, että mallien ympäristövaikutukset selvitetään tarkemmin. Esimerkiksi turvepölyn vaikutukset alueella tuulisella ja tuulettomalla säällä tulee selvittää sekä pölyn vaikutukset alueen ihmisiin ja ympäristöön. Pölyhaittaan vaikuttavat myös mm. vesistön läheisyys, maaston muodot sekä suojaavan puuston esiintyminen

Vertailla tulee myös erilaisista hakumenetelmistä aiheutuvia kasvihuonepäästöjä, sekä työ koneiden aiheuttamia päästöjä. Luonnolle ja ympäristöoloille aiheutuvia haittavaikutusten seurauksia tulee tarkastella kriittisesti esimerkiksi hankealueen itäreunaan rajautuvan luonnontilaisen avosuon (s. 19) ekosysteemin kannalta.

Edelliseen viitaten myös turpeen kuljetuksesta ynnä muusta liikennöinnistä aiheutuvat liikennepäästöt sekä meluhaitat on syytä selvittää. Arvioitu vuosittainen toimitus (noin 830 rekan ajosuoritetta) (s. 17) vaikuttaa hankkeen kokonaispäästövaikutuksiin tuntuvasti.

Simojoen sekä sen sivu-uomien vedenlaadun tilaa on syytä tarkastella kriittisesti myös vesistön ainutlaatuisen lohikannan vuoksi. Etenkin, kun Suomi on sitoutunut kansainväliseen lohikantojen elvytysohjelmaan (s. 23).

Myllyojan kalastosta ei arviointiohjelman mukaan ole ajantasaista tietoa (s.23). Tällainen tieto on syytä kerätä. Arviointiselostukseen on liitettävä selvitys vaikutusalueen vesistön kalakannoista.

Hankealueen sekä sen lähiympäristön virkistyskäyttö tulee myös selvittää. Pelkkä arvio alueen virkistyskäytöstä ei ole riittävä (s. 24). Myös turvetuotannon vaikutukset metsästykseseen sekä poronhoitoon tulee selvittää yhteistyössä metsästysseuran, riistanhoitoyhdistyksen sekä paliskunnan kanssa (s.25).

Arviointiselostuksessa tulee kuvata myös poikkeuksellisten tilanteiden, kuten rankkasateiden vaikutuksia vesistönsuojelutoimenpiteisiin sekä turvepalojen vaikutuksia. Lisäksi tulee selvittää, lisääkö turpeenotto vesistön tulvaherkkyyttä, kun vettä imevää suopintaa vähennetään. Luvussa tulee lisäksi kuvata hankekokonaisuuden kasvihuonekaasumäärät, koska ne ovat varsin keskeinen asia Kioton sopimuksen aikakaudella.

Seuraavassa lisäksi muutamia huomautuksia, jotka tulee huomioida varsinaisessa arviointiselostuksessa:

Vaikutusalue tarkastelun tulee olla kattava. Varsinaisten turvetuotantoon suunniteltujen alueiden lisäksi kasvillisuus selvityksessä täytyy huomioida myös suunnitellun hankealueen reuna-alueet ja niihin hankkeen toteutuessa kohdistuvat vaikutukset, etenkin jos alueen läheisyydessä on suojeltuja luontokohteita tai lajistoltaan arvokkaita alueita. Nyt käsitelty tuotantoalue ja sen lähiympäristö ovat liian pieni tarkasteltava aluekokonaisuus, sillä esimerkiksi kuljetuksista aiheutuvat liikennepäästöt sekä jalostuslaitosten päästöt tulee huomioida hankkeen kokonaisvaikutuksissa. Lähempään tarkasteluun tulee lisäksi ottaa vaikutukset tuotantoalueen suoekosysteemiin.

Meluhaittojen osalta tulee arvioida sen vaikutuksia ihmisten lisäksi myös alueen eläimistöön, esimerkiksi hankealueen itäreunaan rajoittuvan luonnontilaisen avosuon sekä muun ympäristön osalta.

Selvityksessä on pyrittävä ennakoimaan valumavesien määrää sekä vaikutuksia. Arvioinnin perusteina on esitettyjen lisäksi huomioitava vesistöjen virtaukset ja jokivesien määrä. Simojoen valuma-alueen hankkeita, samoin kuin alueen hydrologisia oloja tulee tarkastella ympäristövaikutuksiltaan kokonaisuutena sekä suhteuttaa tuotannon vesistökuormitukset vallitseviin luonnonoloihin. Pistenäytteitä, etenkin Myllyojasta, on syytä kerätä useammasta kohdasta.

Vesistön kuormitusta sekä rehevöitymistä selventävien arvioiden perusteella tulee tutkia myös kalaston elinolosuhteiden muutoksia, erityisesti vaikutuksia lisääntymisolosuhteisiin sekä poikastuotantoon.

Kasvillisuuteen ja eläimistöön kohdistuvia vaikutuksia on myös syytä tarkastella tuotantoaluetta laajemmalti. Alueella on tehtävä perusteellinen kasvillisuus- ja eläimistöselvitys, esimerkiksi siitä, onko alueella uhanalaisia tai Suomen erityisvastuulla olevia luontotyyppisiä. Lisäksi kasvillisuusinventoinneissa tulee selvittää tutkittavalla alueella esiintyvät suotyypit. Selvitystyön siirtäminen paikallisten harrastelijoiden vastuulle ei ole asianmukaista. Eläimistön elintilan kaventumisen myötä tulee tarkastella vaikutuksia esimerkiksi lisääntymisoloihin.

Maisema on asutuksen läheisyydestä riippumaton. Vaikka hankealueen lähistöllä ei ole asutuskeskittymää, tulee alueen maisema muuttumaan radikaalisti sekä pitkäaikaisesti, ellei peräti lopullisesti.

Sosiaalisten vaikutusten arviointi tulee myös tehdä riittävän laajalti sekä kattavalla otannalla.

Osallistumisen esittely tulee selvittää tarkemmin. On asiallista tehdä luettelo tahoista, joille lausuntopyyntö lähetetään. Ovatko esimerkiksi Lapin Lintutieellinen Yhdistys ja Isosydänmaan paliskunta hankkeessa mukana lausunnonantajina?

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Arviointiohjelmasta annetuissa lausunnoissa on tuotu varsin monipuolisesti esiin Tainivaaranaavan turvetuotantohankkeeseen ja sen ympäristövaikutuksiin liittyviä näkökohtia. Lausunnoissa esitetyt kannanotot ja vaatimukset arviointiohjelmasta, hankesuunnitelmasta, turvetuotantohankkeen todennäköisistä ja mahdollisista vaikutuksista sekä niiden selvittämisestä ovat pääosin hyvin perusteltuja ja selkeitä. Ne tulee ottaa huomioon selvityksiä tehtäessä, vaikutuksia arvioitaessa, arviointiselostusta laadittaessa sekä hankkeen toteutusta suunniteltaessa.

Lapin ympäristökeskuksen käsityksen mukaan tarkasteltavana olevassa arviointiohjelmassa on käsitelty riittäväällä tarkkuudella ne asiat, jotka YVA-asetuksen 9 §:n mukaan tulee arviointiohjelmassa esittää. Arviointiohjelma on kokonaisuutena tarkasteltuna selkeä ja johdonmukainen. YVA-ohjelman raportti on ulkoasultaan laadukas ja teksti on tiivistä kirjoitettu, se etenee loogi-

sesti ja kieli on hyvää. Puutteena voidaan mainita, että asiat on käsitelty hie-
man liian yleisellä tasolla, kartat ovat pienikokoisia ja osin epäselviä sekä oh-
jelmasta puuttuu tiivistelmä kokonaan. Arviointiselostuksen raportissa tulisi
näiden puutteiden korjaamiseen kiinnittää huomioita.

Seuraavassa ympäristökeskus esittää kannanottonsa ja näkemyksensä arvioin-
tiohjelman eri osista sekä esittää asioita, jotka tulee ottaa huomioon YVA-
menettelyn kuluessa ja arviointiselostusta laadittaessa. Tarkastelussa noudate-
taan pääosin YVA-asetuksen 9 §:n asialuettelon mukaista asiajärjestystä.

Hankekuvaus ja hankkeen elinkaari

Arviointiohjelmassa esitetystä saa varsin selkeän käsityksen siitä, millaisesta
hankkeesta on kysymys. Turvetuotantoalueen elinkaari muodostuu kuntoon-
panovaiheesta, tuotantovaiheesta sekä jälkihoitovaiheesta päättyen alueen jäl-
kikäyttöön. Kuntoonpanovaihe kestää 2-5 vuotta, jona aikana rakennetaan ve-
siensuojelurakenteet ja tiestö, suo kuivatetaan ja alue kunnostetaan tuotantoa
varten. Tuotantovaihe alkaa sen jälkeen, kun alueen kunnostus turpeen tuotan-
toon on valmistunut. Tuotantoaika on noin 25-30 vuotta riippuen siitä, kuinka
paljon vuosittain pystytään turvetta alueella tuottamaan. Jälkihoitoon siirrytään
sen jälkeen, kun tuotanto alueella loppuu. Jälkihoitolla tarkoitetaan turpeen
tuotannosta poisjääneen alueen siistimistä, rakenteiden poistamista, sekä mah-
dollista ojitusta. Jälkihoitovaiheen jälkeen tuotantoalue siirtyy jälkikäyttöön,
jolla tarkoitetaan tuotannosta poistetun alueen uutta käyttömuotoa. Jälkikäy-
töstä päättää alueen omistaja.

Hankkeen tarpeellisuus

Hankkeen tarkoitusta on perusteltu etupäässä yrityksen liiketaloudellisin pe-
rustein ja alueelliseen turvetuotannon kapasiteetin lisäämistarpeeseen liittyen
energialaitosten rakentamiseen ja uudistamiseen sekä laitosten käyttämiin polt-
toaineisiin.

Hankkeen tarpeellisuuden perusteluihin olisi arviointiselostuksessa tarpeen
saada lisää selvitystä alueen yhtenäisistä energiantuotannoista ja kulutuksista
sekä selvitystä siitä, onko tuotettavalle energialle todellista kysyntää. Myöskin
olisi syytä esittää tarkemmin, miten Tainivaaranaapa liittyy muihin turvetuo-
tantohankkeisiin. Olisi hyvä tehdä tarkastelu, mitä ovat mahdolliset muut kor-
vaavat energianlähteet ja millaiset ovat niiden ympäristövaikutukset. Samassa
yhteydessä tulee mainita, että Suomi on muiden EU-maiden mukana sitoutu-
nut kasvihuonepäästöjen vähentämiseen. Energiankäytössä ja suunnittelussa
tämän tulee ensisijaisesti tarkoittaa energian säästämistä sekä tehokkaampaa
käyttöä sekä toiseksi päästöttömien uusiutuvien energiantuotantomuotojen li-
säämistä. Lisäksi arviointiselostukseen tulisi saada lisää tietoa mm. turpeen
merkittävyydestä luonnonvarana, miten turpeen tuotanto ja poltto vapauttaa
kasvihuonekaasuja ilmakehään, millä perusteilla turpeenkäyttö energialähteenä
tukee biopolttoaineiden käyttöä.

Vaihtoehtojen käsittely

Arviointiohjelmaan on valittu ainoastaan kaksi vaihtoehtoa, joko hanketta ei
toteuteta (0- vaihtoehto) tai hanke toteutetaan koko tuotantokelpoisella alueel-
la (VE1).

0-vaihtoehdossa tulisi pohtia, mm. suon ennallistamiskelpoisuutta luonnontilaan ja mahdollisia hyötyjä esim. ekosysteemipalveluille, kuten tulvien torjunnalle, virkistyskäytölle, ilmastomuutoksen hillinnälle.

VE1:ssä on esitelty varsin perusteellisesti tuotantoalueen elinkaari, erilaiset turpeentuotantomenetelmät, vesiensuojeluratkaisut sekä liikenne.

Lapin ympäristökeskus esittää, että vaikutusten arvioinnin erottelun vuoksi vertailevana vaihtoehtona tulisi tehdä tarkastelu, jossa vain osa (esim. puolet) esitetystä turvetuotantoalueesta otetaan käyttöön. Myöskin turvetuotannon eri toimintojen sijoitusratkaisuilla saattaa olla mahdollista löytää erilaisia vertailukelpoisia vaihtoehtoja, esim. vesiensuojelutoiminnan osalta tai yhtäaikaaisesti käytössä olevan tuotantopinta-alan mukaisia ratkaisuja. Lisäksi erilaisten tuotantoalueen työmenetelmiä olisi syytä vertailla mm. kasvihuonepäästöjen, pölyn, melun, ym. ympäristövaikutusten osalta. Alueen jälkikäyttö kuuluu myös hankekokonaisuuteen, joten sen vaihtoehtoja tulee kuvata ja vertailla selostuksessa.

Myöskin olisi syytä vaihtoehtoja pohtiessa tarkastella, onko mahdollista tuottaa turvetta muulla tekniikalla. Esim. Vapon kehittämällä menetelmällä, jossa turvetta ei kuivateta tuotantokentällä, vaan sitä varten rakennetulla asfalttikentällä (=biomassakuivuri). Märkä turve nostetaan kauhakuormaajalla suosta, josta se siirretään pumpaamalla tai perävaunulla asfalttikentälle kuivumaan. Turve levitetään kentälle levitinvaunulla. Turvepalaset kuivuvat parhaimmillaan 1-2 vuorokaudessa. Uudessa tuotantomenetelmässä vain pieni osa turvetuotantoalueesta on kerralla käytössä. Pölyämistä ei käytännössä tapahdu ollenkaan ja meluhaittakin vähenee tavanomaisesta ajokertojen vähenemisen myötä. Myös tulipalon vaara vähenee.

Mikäli em. vaihtoehtokaavailut eivät ole realistisia toteuttaa, tulee arviointiselostuksessa esittää perusteluja, miksi näin on?

Tarvittavat luvat ja suunnitelmat

Arviointiohjelman luvussa 7 on esitetty hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat.

Valtioneuvoston päätös valtakunnallista alueidenkäyttötavoitteista on tullut voimaan 26.11.2001. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista edistetään kaavoituksen lisäksi valtion viranomaisten toimin. Alueidenkäytön kannalta keskeisiä päätöksiä tehdään eri tahoilla valtionhallinnossa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on sovittaa yhteen valtionhallinnon eri sektoreiden keskeisimmät alueidenkäyttöön liittyvät tavoitteet ja tarpeet. Valtion viranomaisten on toiminnassaan otettava huomioon ja edistettävä niiden toteuttamista.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arviointiohjelma on ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan se asiakirja, jossa vaikutusalueita koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet olisi tullut tunnistaa. Arviointiselostuksesta tulee ilmetä, mitkä erot ja vaikutukset vaihtoehtojilla on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen kannalta ja miten hanke toteuttaa eri tavoitteita.

Hanketta koskevia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita voivat ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan olla seuraavat:

- Elinkeinoelämän toimintaedellytysten edistäminen varaamalla riittävät alueet elinkeinotoiminnoille ja yksittäistoimintoihin perustuvien elinkeinojen huomiointi
- Poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset turvataan.
- Luonnonvarojen sijainnin ja hyödyntämismahdollisuuksien huomioon ottaminen
- Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuri- ja luonnonperinnön arvot säilytetään ja niitä koskevat kansainvälisten sopimusten velvoitteet sekä valtioneuvoston päätökset otetaan huomioon.
- Alueidenkäytössä ehkäistään melusta aiheutuvaa haittaa.

Tainivaaranaapa on voimassaolevassa seutukaavassa merkitty turvetuotantoalueeksi (EO). Alueella ei ole yleis- tai asemakaavaa.

Turvetuotantoalueelle mahdollisesti rakennettavat rakennukset tarvitsevat rakennusluvan. Tuotantoalueelle rakennettavaksi aiottavat rakennukset tulee kuvata osana hanketta. Ympäristökeskus ei voi ottaa kantaa tarvittaviin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin lupiin ilman tätä tietoa.

Turvetuotanto ja siihen liittyvä ojitus, jos tuotantoalue on yli 10 ha, tarvitsee ympäristöluvan, joten Tainivaaranaavan turvetuotantoalue tarvitsee ympäristönsuojelulain 28 §:n mukaisen ympäristöluvan.

Ympäristön nykytila ja sitä koskevat selvitykset

Luontoympäristön nykytilakuvaus on arviointiohjelmassa hyvin selostettu. Hankealue on kauttaaltaan ojitettua ja metsäistä, metsitettyä turvekangasta, jonka kasvillisuus on muuttunut huomattavasti luonnontilasta. Hankealueen valintaperuste aiemmin ojitetulle alueelle on siten oikein tehty. Kasvillisuus selvitys on tehty asianmukaisesti.

Ympäristön nykytilassa tulisi kuvata asutuksen sijoittuminen kartalla, asutuksen määrä ja luonne sekä vallitseva tuulensuunta. Nykytilatietoa tarvitaan etenkin vaikutusten merkittävyyden arviointiin.

Metsähallituksen Lapin luontopalvelut ovat edellyttäneet kattavaa kala- ja rapukantojen nykytilan selvitystä. Arviointiselostuksessa tulisi olla myös ajantasaista tietoa Myllyojan kalastosta.

Arviointiohjelmassa ei porotaloutta ole otettu huomioon muuta kuin toteamalla, että alue kuuluu Isosydänmaan paliskunnan alueeseen. Nykytilakuvauksessa on syytä esittää, minkälainen on alueen nykyinen käyttö poronhoitoon.

Alueen virkistyskäyttö on kuvattu varsin suppeasti. Lapin liitto on lausunnoissaan vaatinut YVA-menettelyssä lisää tietoa seutukaavan mukaisesta ulkoilu-reitistä, joka kulkee turvetuotantoalueen pohjoisreunaa pitkin.

Lähialueiden turvetuotantohankkeiden sijoittuminen on syytä esittää myös aluetta kuvaavassa kartassa.

Ympäristövaikutukset ja niiden selvittäminen

Arviointiohjelman tarkoituksena on kertoa, mitä ja miten hankkeen eri vaihtoehtojen vaikutuksia aiotaan arvioida. Arvioinnissa kuvataan turvetuotanto-hankkeen aiheuttamat vaikutukset ja muutokset. Keskeisiksi hankkeen vaikutuksiksi arvioidaan olevan vesistövaikutukset ja sosiaaliset vaikutukset.

Lapin ympäristökeskus esittää seuraavia tarkennuksia ja lisäyksiä arvioitaviin vaikutuksiin:

Vaikutusalue

Vaikutusalueen raja-
aus on määritelty sekä lähi- että kaukovaikutusalueeseen. Kaukovaikutusalueen tarkkaa rajausta ei ole esitetty, vaan todetaan, että se tarkentuu selvityksissä. Arviointiselostuksessa on tuotava esille, mitkä ovat turvetuotantoalueen kunnostusvaiheen ja mitkä itse pitkävaikutteisemman tuotantovaiheen vaikutusalueet. Vaikutusalueet tulee esittää havainnollisesti kartalla.

Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa virkistyskäyttöä on todettu hyvin yleisesti, eikä ole kuvattu arviointimenetelmiä eikä tekijöitä.

Arviointiselostuksessa tulee tarkentaa, millaisia vaikutuksia hankkeesta aiheutuu marjastukselle, sienestykselle ja metsästykselle.

Paliskuntain yhdistys ja Isosydänmaan paliskunta ovat lausunnoissaan huolissaan laidunalueiden supistumisista, luontaisen laidunkiemeron häiriintymisestä, paliskunnan työmäärän lisääntymisestä, porokolareiden määrän kasvusta.

Poronhoidolle aiheutuvat haitat ja riskit on selvitettävä ja samalla selvitettävä mahdollisten vahinkojen korvauskysymykset. Erityisesti tulisi tarkastella, millainen on tuotannosta poistuvan turvetuotantoalueen jälkikäyttö ja miten poronhoito mahdollistetaan alueella toiminnan lopettamisen jälkeen. Ympäristökeskuksen mielestä säännöllinen yhteydenpito Isonmaan paliskunnan ja turvetuottajan välillä on välttämätöntä koko hankkeen elinkaaren aikana.

Maisemaan aiheutuva vaikutus on arviointiohjelmassa sidottu asutuksen ja kylän läheisyyteen. Sosiaalisena vaikutuksena maiseman muuttuminen voi aiheuttaa viihtyisyyshaittaa ja ihmiseen kohdistuvana maisemahaitta voi lisätä vaikutuksen merkittävyyttä. Maisemavaikutus on kuitenkin arvioitava myös asutuksesta riippumattomana.

Lapin tiepiiri pitää hyvänä, että hankkeen yhteydessä arvioidaan mahdolliset liikenneturvallisuuspuutteet ja mietitään haittojen lieventämismahdollisuuksia hankealueen läheisyydessä.

Melu

Meluhaittojen vaikutuksia tulee arvioida ihmisten lisäksi myös alueen eläimistöön, esimerkiksi turvetuotantoalueen itäreunaan rajoittuvan luonnontilaisen avosuon sekä muun ympäristön osalta.

Myöskin turpeen kuljetuksesta mahdollisesti aiheutuvat meluhaitat on selvitet-
tävä.

Pöly

Turvepölyn leviämiset tulee selvittää erilaisissa sääolosuhteissa ja pölyhaitan vaikutukset ihmisiin ja ympäristöön. Pölyhaitaan vaikuttaa mm. vesistön läheisyys, maaston muodot sekä suojaavaan puuston esiintyminen. Arviointiselostuksessa tulee kuvata myös poikkeuksellisten tilanteiden, kuten turvepa-
lojen vaikutuksia.

Vaikutukset vesistöön

Vesistövaikutukset on arvioitu rajoittuvan Myllyjoaan ja mahdollisia vaikutuksia myös Simojoen Sankakoskeen tai Kalmakoskeen saakka. Arvioinnin perusteet ja pohjaeläinselvitys vaikuttavat asianmukaisilta. Valumavesien suuren vaihtelun tuomaan kuormitusvaihteluun tulisi uusilla turvetuotantoalueilla etsiä tehokkaimpia ratkaisuja eli mm. imeytyskenttien riittävää pinta-alaa ja viivästettyä valuntaa käyttäen. Arviointiselostuksessa tulee kuvata myös poikkeuksellisten tilanteiden, kuten rankkasateiden vaikutuksia vesiensuojelutoimenpiteisiin.

Lapin TE-keskuksen kalatalousyksikkö, Metsähallituksen Lapin luontopalvelu ja Lapin luonnonsuojelupiiri ovat lausunnoissaan olleet huolissaan turvetuotantoalueen vaikutuksista kalataloudellisesti arvokkaan ja Natura-verkoston kuuluvan Simojoen veden laatuun. Arviointiselostuksessa tulee selvittää se, millä keinoin ja kuinka puhtaaksi kuivatusvesi saadaan käsiteltyä ennen kuin se päästetään laskemaan Myllyjoaan ja sitä kautta Simojokeen.

Ympäristövaikutuksia tulisi tarkastella yhdessä alueen muiden turvetuotantohankkeiden kanssa. Yhteisvaikutusten tarkastelulla pystytään varmistamaan esim. Simojoen valuma-alueen todellinen ympäristökuormitus.

Vaikutukset pohjaveteen ja hydrologisiin oloihin

On selvittävä, millaisia vaikutuksia turvetuotantoalueen kuivatuksella on alueen itäpuolella sijaitsevan luonnontilaisen avosuon ekosysteemille. Olisi ollut hyvä mainita etäisyys tuotantoalueen ympärysojaan, jolloin mahdollinen kuivatusvaikutusta em. lajeihin olisi voitu arvioida eli tunnistaa alueen lähiympäristöön kohdistuvia vaikutuksia.

Lisäksi tulee selvittää, lisääkö turpeenotto vesistön tulvaherkkyyttä, kun vettä imevää suopintaa vähennetään.

Vaikutukset kalastoon ja kalastukseen

Arviointiselostuksessa on syytä tutkia kalaston elinolosuhteiden muutoksia, erityisesti vaikutuksia lisääntymisolosuhteisiin sekä poikastuotantoon.

Vaikutukset luontoon ja luonnon monimuotoisuuteen

Luontoselvityksiä on jo tehty kasvillisuuden ja linnuston osalta. Uusia maastoselvityksiä em. osalta ei ole esitetty. Ympäristökeskus pitää tehtyjä selvityk-

siä asianmukaisesti tehtyinä ja riittävinä. Kasvillisuuteen ja eläimistöön kohdistuvia vaikutuksia on myös syytä tarkastella tuotantoaluetta laajemmalti.

Natura-arvio

Natura-vaikutukset on esitetty tehtäväksi laji- ja luontotyyppikohtaisesti sekä kokonaisvaikutukset Simojoen Natura-alueen kokonaisuuteen. Lieventäviä vaikutuksia esitetään selvittettävän. Oleellista on tunnistaa Natura-vaikutukset, tehdä riittävät selvitykset ja arvioida vaikutusten merkittävyys sekä yksin että yhdessä muiden hankkeiden vaikutusten kanssa, jotka kohdistuvat Simojoen Natura –alueeseen.

Muuta huomioitavaa

Sähkökalastus ja näytteenotto tulisi mahdollisuuksien mukaan toteuttaa käyttäen ympäristöhallinnon VPD-seurantaan vakiintuneita metodeja. Tällöin tulokset olisivat vertailukelpoisia ympäristöhallinnon ja RKTL:n keräämien aineistojen kanssa, ja tuloksia voitaisiin hyödyntää maksimaalisesti ympäristövaikutuksia arvioitaessa. Ohjelmassa mainitut haavinäytteenoton standardi ja velvoitetarkkailun sähkökalastusohjeet eroavat hieman nykyisin käytettävistä VPD-seurannan metodeista.

Pohjaeläinnäytteenotto voitaisiin toteuttaa samoilla paikoilla (2 kpl) kuin sähkökalastuskin (eli Myllyojan ala- ja keskiosilla). Ohjelman mukaan pohjaeläimistö selvitetään vain Myllyojan alaosalla.

Osallistuminen

Ympäristökeskuksen käsityksen mukaan osallistuminen hankkeen YVA-menettelyyn järjestetään riittävällä tavalla.

Arviointiohjelmasta esitetyissä lausunnoissa on esitetty, että yhteydenpitoa haastatteluin tulee järjestää mm. paikallisille lähialueen asukkaille, metsästysseuroille, riistanhoitoyhdistykselle, paliskunnalle, lintuharrastajille, kalastajille ja osakaskunnille.

Osallistumisen anti tulisi purkaa arviointiselostuksessa, kansalaisten mainintoina, koska tähän on tarkoitus nojata selvitystarpeissakin.

YVA-menettelyn aikataulu

Arviointimenettelyn aikataulu (joulukuu 2008) on esitetty hyvin tiukaksi. Tämä saattaa aiheuttaa sen, että arviointiselostusta varten tehtävien selvitysten taso heikkenee. On mahdollista, että tehtäviin selvityksiin tarvitaan vielä sulan maan maastokautta, jolloin aikataulua joudutaan pidentämään.

Muita näkökohtia

Arviointiselostuksessa tulee esittää seikkaperäisesti arvioinnissa käytettyjen tietojen ja menetelmien mahdolliset puutteet ja epävarmuustekijät sekä tarkastella niiden merkitystä, jotta lukijalle muodostuu niistä hyvä käsitys ja jotta ne osataan ottaa oikealla tavalla huomioon päätöksenteossa.

Haitallisten vaikutusten ehkäiseminen/rajoittaminen on hyvin keskeisenä tavoitteena YVA-menettelyssä. Näiden selvittämiseen ja vertailuun on YVA-menettelyssä ja hankkeen suunnittelussa syytä kiinnittää erityistä huomioita. Tässä yhteydessä on myös aiheellista muistuttaa, että lähtökohtana tulee olla pyrkimys kaikenlaisten haitallisten vaikutusten, mm. haitallisten sosiaalisten vaikutusten lieventämiseen.

Vaikutusarviointeja tehtäessä ja arviointiselostusta laadittaessa myös vaikutusten merkittävyyden tarkasteluun tulee kiinnittää paljon huomioita. Erilaisten vaikutusten merkittävyys tulee pyrkiä kuvaamaan ja perustelemaan systemaattisesti ja objektiivisesti. Arviointiselostusta tehtäessä tulisi panostaa myös hankkeen ja sen vaikutusten havainnollistamiseen taulukoin, kuvin, selkein kartoin jne. Näissäkin on melkoisesti haastetta hankkeesta vastaavalle ja arviointiselostusta laativalle konsultille.

Valtioneuvoston asetuksessa YVA-menettelystä (713/2006) 10 §:ssä kohdassa 11) mainitaan, että YVA-selostukseen on esitettävä selvitys, siitä miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon. Myöskin YVA-selostus tulee sisältää yleistajuisen ja havainnollisen yhteenvedon.

Johtopäätökset

Tainivaaranaavan turvetuotantohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelma täyttää YVA-asetuksessa arviointiohjelmalle asetetut vaatimukset. Ympäristökeskuksen käsityksen mukaan se muodostaa hyvän pohjan hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnille. Ohjelmaa toteutettaessa ja arviointiselostusta laadittaessa tulee ottaa huomioon YVA-ohjelmasta annetuissa lausunnoissa ja edellä tässä yhteysviranomaisen lausunnossa esitetyt näkökohdat ja vaatimukset.

LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Arviointiohjelmasta annetut alkuperäiset lausunnot säilytetään Lapin ympäristökeskuksessa. Kopiot lausunnoista on lähetetty hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään hankkeesta vastaavalle sekä tiedoksi lausunnonantajille. Lausunto pidetään nähtävillä koko arviointimenettelyn ajan Simon kunnanvirastossa ja Lapin ympäristökeskuksessa sekä internetissä osoitteessa <http://www.ymparisto.fi> hakupolkuna: Alueelliset ympäristökeskukset > Lappi > Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi > Viireillä olevat YVA-hankkeet.

.....
Tämän lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet Lapin ympäristökeskuksessa ylitarkastajat Leena Ruokanen (maankäyttö- ja kaavoitusasiat), ylitarkastaja Pekka Herva (luonnonsuojeluasiat, luontoselvitykset ja Natura-asiat) ja biologi Petri Liljaniemi (vesistövaikutusten kalasto- ja pohjaeläinselvitykset).

Ympäristönsuojelupäällikkö

Tiina Kämäräinen

Vanhempi insinööri

Reino Kurkela

SUORITEMAKSU

4 370 €

MAKSUN MÄÄRÄYSTÄ KOSKEVA MUUTOKSENHAKU

Alueellisten ympäristökeskusten maksullisista suoritteista annetun ympäristöministeriön asetuksen (1387/2006) mukaan YVA-laissa tarkoitettu arviointiohjelmasta annettavan yhteysviranomaisen lausunnon maksu on 4 370 €. (Hkp-tili 350102152/M10/3012/531/MT3)

LIITTEET

Maksua koskeva oikaisuvaatimusohje (vain hankkeesta vastaavalle)
Kopiot arviointiohjelmasta annetuista lausunnoista (vain hankkeesta vastaavalle)

TIEDOKSI

Lausunnon antaneet
Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus